ARREST VAN HET HOF (EERSTE KAMER)
VAN 11 JULI 1979 [1]

Arne Broe
tegen Commissie van de Europese Gemeenschappen

„Terugvordering van het onverschuldigd betaalde"

Zaak 252/78

Samenvatting

Ambtenaren — Terugvordering van het onverschuldigd betaalde — Voorwaarden — „Voor de hand liggende" onregelmatigheid van betaling — Begrip
(Statuut van de Ambtenaren, artikel 85)

Artikel 85 van het Statuut van de Ambtenaren, volgens hetwelk een onverschuldigd betaald bedrag wordt teruggevorderd, met name indien de onregelmatigheid van de betaling zó voor de hand lag dat de bevoordeelde daarvan kennis had moeten dragen, moet aldus worden uitgelegd, dat het er niet om gaat of de dwaling al dan niet evident was voor de administratie, maar of dit zo was voor de bevoordeelde, en dat deze laatste geenszins ontslagen is van de moeite om na te denken en te controleren, doch integendeel gehouden is tot terugbetaling wanneer het gaat om een vergissing die een normaal zorgvuldig ambtenaar niet kan ontgaan.

In zaak 252/78,

ARNE BROE, ambtenaar bij de Commissie van de Europese Gemeenschappen, wonende te Brussel, avenue de la Charmille, 22, te deze vertegenwoordigd door E. Lebrun, advocaat te Brussel, en domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij T. Biever, advocaat aldaar, boulevard Grande-Duchesse Charlotte, 83

verzoeker,

tegen

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN, te deze vertegenwoordigd door mevrouw D. Sorasio, lid van de juridische dienst, als gemachtigde, bij-

1 — Procestaal: Frans.

gestaan door D. Jacob, advocaat te Brussel, en domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij haar juridisch adviseur M. Cervino, Bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

verweerster,

betreffende verzoek tot nietigverklaring van het besluit van de Commissie om de van 1 januari 1975 tot 31 augustus 1977 als kostwinnerstoelage betaalde bedragen van verzoeker terug te vorderen, alsmede van het stilzwijgende besluit tot afwijzing van de op 14 april 1978 door verzoeker ingediende klacht,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste Kamer),

samengesteld als volgt: J. Mertens de Wilmars, kamerpresident, A. O'Keeffe en T. Koopmans, rechters,

advocaat-generaal: H. Mayras
griffier: A. Van Houtte

het navolgende

ARREST

De feiten

De feiten en de schriftelijk voorgedragen argumenten van partijen kunnen worden samengevat als volgt:

I — De feiten en het procesverloop

1. Verzoeker trad op 1 januari 1974 in dienst van de Commissie en is sinds 1 december 1974 als adjunct-assistent in de rang B 4 werkzaam bij het Directoraat-generaal Landbouw (Directoraat Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw, afdeling financiering en verificatie). Zijn echtgenote werd op 1 februari 1974 eveneens door verzoekster aangesteld als hulpfunctionaris en werd op 1 november 1974 benoemd tot ambtenaar in de rang C 3/3. Verzoeker ontving vanaf 1 januari 1974 de in artikel 67, lid 1, sub a, van het Statuut bedoelde

kostwinnerstoelage waarvan de toekenningsvoorwaarden in artikel 1 van bijlage VII van het Statuut nader worden bepaald.

2. Ingevolge de op 8 augustus 1977 tussen verzoeker en zijn echtgenote uitgesproken echtscheiding werd de kostwinnerstoelage vanaf januari 1978 beëindigd omdat verzoeker geen kind te zijnen laste had. Op grond van het bij die gelegenheid verrichte onderzoek van verzoekers dossier stelden de diensten van de Commissie vast dat verzoeker de kostwinnerstoelage vanaf 1 juli 1974 ten onrechte had ontvangen, omdat de inkomsten van zijn echtgenote, vóór aftrek van belasting, sedert die datum hoger waren dan het voor toekenning van deze toelage in artikel 1, lid 3, van bijlage VII van het Statuut — in de gedurende het betrokken tijdvak geldende tekst — genoemde maximum. Verweerster meende derhalve dat de onverschuldigd betaalde bedragen dienden te worden teruggevorderd.

3. Op verzoekers salarisafrekening over de maand januari 1978 werd derhalve vermeld dat hij een bedrag van 96 272 BFR aan verweerster moest terugbetalen. In een eerste nota van 10 februari 1978 van de afdeling „salarissen, pensioenen, dienstreizen, diverse vergoedingen" werd het bedrag van de ten onrechte betaalde kostwinnerstoelage bevestigd en werd uiteengezet dat dit bedrag vanaf februari 1978 in twaalf maandelijkse termijnen van 8 347 BFR op zijn salaris zou worden ingehouden.

4. Toen verzoeker hiertegen protesteerde ontving hij op 27 februari 1978 een tweede nota van de heer Pratley, hoofd van de afdeling „individuele rechten en voorrechten", ter rechtvaardiging van de toepassing van artikel 85 van het Statuut, luidende: „een onverschuldigd betaald bedrag wordt teruggevorderd, indien de bevoordeelde kennis droeg van de onregelmatigheid van de betaling of indien deze onregelmatigheid zo voor de hand lag dat de bevoordeelde daarvan kennis had moeten dragen". In deze nota werd echter meegedeeld dat alleen de sinds 1 januari 1975 ontvangen bedragen zouden worden ingehouden, omdat het salaris van verzoekers echtgenote tussen 1 juli en 31 december 1974 het voor toekenning van de kostwinnerstoelage vastgelegde maximum slechts had overschreden, doordat de salarissen in december 1974 met terugwerkende kracht waren aangepast. Gelet op het feit dat verzoeker in januari 1978 niet de nabetaling van 6 828 BFR heeft gekregen, beloopt het teruggevorderde bedrag, correcties voorbehouden, thans 92 356 BFR.

5. Op 14 april 1978 diende verzoeker tegen verweersters besluit om de bepalingen van artikel 85 van het Statuut toe te passen een klacht in de zin van artikel 90, lid 2, van het Statuut in.

6. Het onderhavige beroep van 10 november is ingeschreven ter griffie van het Hof op 13 november 1978.

7. Bij besluit van de Commissie van 27 november 1978 werd verzoekers klacht afgewezen. Dit besluit werd hem meegedeeld op 8 december 1978.

8. Het Hof (Eerste Kamer) heeft, gehoord de advocaat-generaal, besloten, zonder instructie tot de mondelinge be-

handeling over te gaan. Het Hof heeft echter vragen gesteld aan de Commissie waarop deze vóór de terechtzitting heeft geantwoord.

II — Conclusies van partijen

1. *Verzoeker* concludeert dat het den Hove behage:

   a) Het beroep ontvankelijk en gegrond te verklaren,

   b) Het besluit van verweerster om de als kostwinnerstoelage voor het tijdvak 1 januari 1975 tot 31 augustus 1977 onverschuldigd aan verzoeker uitgekeerde bedragen terug te vorderen alsmede het stilzwijgende besluit tot afwijzing van de klacht van 14 april 1978 nietig te verklaren,

   c) Verweerster te veroordelen tot terugbetaling aan verzoeker van de wegens onverschuldigde betaling van de kostwinnerstoelage voor genoemd tijdvak ingehouden bedragen, vermeerderd met moratoire interessen ad 8 % per jaar, voor elk bedrag te rekenen vanaf de datum van inhouding,

   d) Verweerster te verwijzen in de kosten van het geding.

2. De *Commissie* concludeert dat het den Hove behage:

   a) Het beroep ongegrond te verklaren,

   b) Verzoeker te verwijzen in de kosten van het geding.

III — Middelen en argumenten van partijen

1. In zijn verzoekschrift voert *verzoeker* als eerste middel aan dat verweerster artikel 85 van het Statuut van de Ambtenaren van de Europese Gemeenschappen heeft geschonden. Deze bepaling noemt twee gevallen waarin een onverschuldigd betaald bedrag kan worden teruggevorderd, namelijk wanneer de bevoordeelde kennis droeg van de onregelmatigheid van de betaling of wanneer deze onregelmatigheid zo voor de hand lag dat de bevoordeelde daarvan kennis had moeten dragen. Aan geen van beide voorwaarden is in casu voldaan. Verzoeker wist niet dat de betaling van de kostwinnerstoelage vanaf 1 januari 1975 onregelmatig was, en verweerster, op wie de bewijslast rust, stelt zulks ook niet. Anderzijds lag de onregelmatigheid van de betaling niet zo voor de hand dat verzoeker daarvan kennis had moeten dragen. Uit een onderzoek van de salarisafrekeningen blijkt niet duidelijk dat de kostwinnerstoelage onverschuldigd is betaald, terwijl verzoeker niet wist welk deel van het salaris van zijn echtgenote in aanmerking moest worden genomen voor de toepassing van artikel 1, lid 3, van bijlage VII van het Statuut, en evenmin hoe het maximum van het salaris van zijn echtgenote werd berekend, waarboven in beginsel de kostwinnerstoelage werd ingetrokken, welk maximum wegens de correctiecoëfficiënt niet het in artikel 1, lid 3, van bijlage VII van het Statuut genoemde bedrag was. De onregelmatigheid van de betaling lag zo weinig voor de hand dat de gespecialiseerde diensten van de Commissie deze niet „motu proprio" hebben ontdekt, hoewel zij over alle gegevens beschikken om onregelmatigheden op te sporen.

Subsidiair voert verzoeker aan dat met het bestreden besluit inbreuk werd gemaakt op de beginselen van billijkheid, gelijkheid, verdelende gerechtigheid en goede administratie, en overschrijding van bevoegdheid heeft plaatsgevonden

aangezien uit door verzoeker ontvangen inlichtingen blijkt dat, zelfs indien de in artikel 85 van het Statuut genoemde voorwaarden waren vervuld, verweerster in soortelijke gevallen onverschuldigd betaalde bedragen niet heeft teruggevorderd.

2. In haar verweerschrift betoogt de *Commissie* naar aanleiding van het eerste middel van verzoeker dat uit de rechtspraak van het Hof, met name uit het arrest van 27 juni 1973 in zaak 71/72, *Kuhl t. Raad* (Jurispr. 1973, blz. 705) volgt, dat indien de ambtenaar beweert geen kennis te hebben gedragen van de onregelmatigheid van de aan hem gedane betaling, dient te worden nagegaan of de onregelmatigheid van de betaling voor de hand had moeten liggen. De Commissie betoogt dat verzoekers argumenten tot staving van zijn stelling dat de onregelmatigheid van de betaling niet duidelijk was en a fortiori niet zó voor de hand lag dat hij daarvan kennis had moeten dragen, de toets der kritiek niet kunnen doorstaan. Zij wijst er in de eerste plaats op dat in artikel 1, lid 3, van bijlage VII van het Statuut, in de tekst die van kracht was toen verzoeker en zijn echtgenote in dienst traden, het maximum van de inkomsten van de echtgenoot werd vastgesteld op 250 000 BFR per jaar, vóór aftrek van belasting. Zij merkt bovendien op dat de hoofden van de administratie tijdens hun vergadering van 26 oktober 1973 waren overeengekomen dat op het maximum van 250 000 BFR in de toekomst de correctiecoëfficiënt zou worden toegepast van het land waar de ambtenaar en zijn echtgenote werkzaam waren. Dit stelsel, dat van kracht is gebleven gedurende het gehele tijdvak waarin verzoeker de kostwinnerstoelage heeft ontvangen, had tot gevolg dat het betrokken maximum voor de in België tewerkgestelde ambtenaren werd verhoogd tot 292 500 BFR.

Volgens de Commissie kan verzoeker niet volhouden dat hij niet op de hoogte was van deze bepalingen. Zij meent dat zelfs indien hij zou kunnen aantonen dat hij niet bekend was met de toepassing van de correctiecoëfficiënt op het maximum van 250 000 BFR, ondanks publikatie daarvan in de personeelskoerier, dit niet afdoet aan het kennelijk onregelmatige karakter van de betalingen, omdat geen enkel ambtenaar een beroep kan doen op zijn onwetendheid ten aanzien van een regelmatig in het Publikatieblad of in interne mededelingen aan het personeel gepubliceerde maatregel. Zij stelt vervolgens dat de beweerde onwetendheid wat betreft de toepassing van de correctiecoëfficiënt op het maximum van 250 000 BFR verzoeker niet vrijstelt van de verplichting om het onverschuldigd betaalde terug te betalen, maar juist de onregelmatigheid van de betalingen nog meer voor de hand doet liggen. De Commissie vindt eveneens dat verzoeker niet kan beweren dat hij niet wist hoeveel zijn echtgenote verdiende.

De Commissie stelt vervolgens dat de omstandigheid dat de onregelmatige betalingen te wijten zijn aan een fout van de administratie, op zich niet de toepassing van artikel 85 van het Statuut kan uitsluiten. Zij baseert zich in dit verband op de stelling van advocaat-generaal Mayras dat de dwaling der administratie, ook wanneer zij niet door de ambtenaar is uitgelokt, de actie tot terugvordering geenszins uitsluit; zij is, als spreekt, er zelfs één der feitelijk noodzakelijke voorwaarden voor (conclusie in zaak 71/72, *Kuhl t. Raad*, Jurispr. 1973, blz. 720). Verzoeker beroept zich derhalve

vergeefs op de door de diensten van verweerster bij zijn indiensttreding gemaakte berekening en op het feit dat genoemde diensten over alle gegevens beschikten aangezien zijn echtgenote eveneens bij verweerster in dienst was.

De Commissie concludeert dat de duidelijke bepalingen van artikel 1, lid 3, van bijlage VII van het Statuut, aangevuld door genoemde maatregel van de hoofden van de administratie, de publikatie van deze teksten in alle officiële talen, het feit dat verzoeker had moeten weten hoeveel zijn echtgenote verdiende en de omstandigheden waaronder hem werd meegedeeld dat hij recht had op de kostwinnerstoelage aantonen dat de onregelmatigheid van de betrokken betalingen zo voor de hand lag dat verzoeker daarvan kennis had moeten dragen.

Ten aanzien van het tweede, subsidiair aangevoerde middel, namelijk schending van de beginselen van billijkheid, gelijkheid, verdelende gerechtigheid en goede administratie, bestrijdt verweerster verzoekers stellingen en concludeert zij tot verwerping van het middel, daar verzoeker dit niet verder uitwerkt.

3. In repliek stelt *verzoeker* in de eerste plaats dat het geschil slechts betrekking heeft op het tweede in artikel 85 van het Statuut bedoelde geval, namelijk op het onderzoek van de omstandigheden waaronder de betaling is verricht, ten einde vast te stellen of de onregelmatigheid voor de hand lag.

Alvorens te antwoorden op verweersters stelling maakt verzoeker vier opmerkingen:

1) er is geen sprake van een voor de hand liggende dwaling, op grond waarvan het onverschuldigd betaalde kan worden teruggevorderd, wanneer de gespecialiseerde diensten van verweerster deze dwaling twee jaar lang hebben begaan;

2) de onregelmatigheid blijkt niet uit de salarisafrekeningen, omdat hierop slechts wordt vermeld dat de toelage wordt verstrekt, zodat men, een beroep had moeten doen op de statutaire bepalingen betreffende de verschillende bestanddelen van het salaris om de onregelmatigheid te achterhalen;

3) verweersters diensten deelden hem bij de indiensttreding van zijn ex-echtgenote in februari 1974 mede, dat hij recht had op de kostwinnerstoelage;

4) zes of zeven andere ambtenaren verkeerden in dezelfde situatie als hij en hadden de dwaling evenmin ontdekt.

Verzoeker concludeert uit deze vier inleidende opmerkingen dat de dwaling niet zo voor de hand lag dat bij daarvan kennis had moeten dragen en dat zijn beroep derhalve gegrond is.

In antwoord op verweersters argumenten betoogt verzoeker vervolgens dat hij geen kennis droeg van het besluit van de hoofden van de administratie von 26 oktober 1973 ter aanvulling van artikel 1 van bijlage VII van het Statuut; hij wijst in dit verband op de omstandigheden waaronder de personeelskoerier wordt verdeeld en vraagt zich af waarom de uitvoeringsmaatregelen van het Statuut niet op dezelfde wijze aan het personeel worden meegedeeld als de wijzigingen

ervan, namelijk in een enveloppe met de naam van elke ambtenaar. Zelfs als artikel 1 van bijlage VII van het Statuut duidelijk het in aanmerking te nemen maximum bedrag aangeeft, wordt hierdoor trouwens slechts een gedeelte van het probleem opgelost, omdat dit maximum vervolgens vergeleken moet worden met het inkomen van de echtgenoot vóór aftrek van belasting, hetgeen ongetwijfeld een ingewikkeld proces is.

Ten aanzien van verweersters argument dat verzoeker haar diensten eventueel om nadere uitleg had moeten vragen, merkt hij op dat, indien men uitleg moet vragen om een dwaling te bemerken, hier uit volgt dat deze dwaling niet zó voor de hand ligt dat verzoeker daarvan kennis had moeten dragen; want de dwaling moet in het oog springen bij degene die een normale zorgvuldigheid betracht.

Verzoeker betoogt dat wanneer twee echtgenoten bij dezelfde instelling werkzaam zijn, de betrokken ambtenaar zich niet hoeft te bekommeren om de invloed van het inkomen van zijn echtgenote op zijn salarisrechten, omdat de administratie onvermijdelijk op de hoogte is van alle gegevens. Hij is derhalve niet verplicht deze aan de betrokken instelling mee te delen. Als verweersters diensten geen verband leggen tussen de dossiers van de bij haar in dienst zijnde echtgenoten, dient niet de ambtenaar maar de instelling voor de fout op te komen.

Verzoeker verklaart vervolgens niet te persisteren bij het tweede middel, daar volgens nadere inlichtingen die hij heeft verkregen, verweersters diensten aan zes of zeven ambtenaren die zich in een soortgelijke situatie bevonden in april 1978 hebben geschreven, dat het probleem werd onderzocht en voor drie van hen is zelfs besloten tot terugvordering van het onverschuldigd betaalde.

4. In dupliek merkt de *Commissie* allereerst op dat zij niet heeft toegegeven dat verzoeker volkomen onkundig was van het onregelmatige karakter van de betaling van de kostwinnerstoelage, maar dat zij alleen heeft gesteld, bij gebrek aan bewijs in dit verband geen standpunt te kunnen innemen.

Voorts betoogt zij dat men onmogelijk verzoekers stelling kan aanvaarden, dat de onregelmatigheid van de betaling van de kostwinnerstoelage niet voor de hand lag op grond dat de administratie, die op het betrokken gebied over een gespecialiseerde dienst beschikte, de onregelmatigheid twee jaar lang niet had ontdekt. Zij verwijst naar de opmerkingen in haar verweerschrift en voegt hieraan toe dat haar diensten niet bevoegd zijn systematisch en voortdurend de hoogte van het salaris van de echtgenoten van haar ambtenaren en personeelsleden te controleren en dat zij daarom haar ambtenaren verplicht, elke verandering betreffende met name winstgevende bezigheden van de echtgenoten aan haar mee te delen. In casu is verzoeker deze verplichting niet nagekomen, waardoor de Commissie niet kon nagaan of de betaling van de kostwinnerstoelage al dan niet regelmatig was.

Met betrekking tot de moeilijkheid die verzoeker zou hebben ondervonden bij de vaststelling van het salarisbedrag van zijn echtgenote dat moest worden vergeleken met het maximum waarboven de kostwinnerstoelage zou worden ingetrokken, merkt verweerster op dat hij slechts het door zijn echtgenote ver-

diende nettobedrag hoefde op te tellen bij het bedrag van de gemeenschapsbelasting om het maandbedrag te vinden dat, tot jaarbedrag omgerekend, moest worden vergeleken met het in het Statuut genoemde maximum.

Verweerster bestrijdt verzoekers bewering dat hij geen kennis droeg van artikel 1, lid 3, van bijlage VII van het Statuut en van de door de hoofden van de administratie vastgestelde maatregel, omdat hij bij zijn indiensttreding, zoals hijzelf erkent, een „vade-mecum" in het Deens en een tekst van het Statuut in het Duits had ontvangen, welke taal hij volgens zijn beoordelingsrapport over het tijdvak januari 1974 tot juni 1975 „zeer goed" kent. Wat het lezen van de „personeelskoerier" betreft, mag men van een ambtenaar van zijn rang toch wel verwachten dat hij onderscheid kan maken tussen mededelingen van enig gewicht en meer anekdotisch getinte berichten.

Volgens verweerster had verzoeker op zijn minst nadere uitleg aan haar diensten moeten vragen en was het feit dat men hem bij zijn aanwerving had meegedeeld dat hij recht had op een kostwinnerstoelage niet doorslaggevend, omdat inlichtingen die juist zijn op het moment dat ze worden gegeven, naderhand niet meer per se hoeven te kloppen, vooral wanneer de gegevens waarop deze zijn gebaseerd voortdurend veranderen.

Zij bestrijdt eveneens verzoekers stelling dat de verplichting om het inkomen van de echtgenote op te geven slechts geldt voor ambtenaren waarvan de echtegnote niet bij haar in dienst is. Zij vindt integendeel dat deze verplichting op alle ambtenaren rust wier echtgenote een winstgevende bezigheid uitoefent, of dit nu bij de Commissie is of niet. Door deze verplichting niet na te komen heeft verzoeker geen rekening gehouden met de verbintenis die hij bij zijn indiensttreding is aangegaan en heeft hij niet voldaan aan „de op iedere ambtenaar jegens het over hem gestelde gezag rustende fundamentele plicht tot medewerking" (arrest van 14 december 1966, zaak 3/66, *Alfieri t. Parlement*, Jurispr. 1966, blz. 634 e.v., met name blz. 650).

Ten slotte neemt de Commissie akte van het feit dat verzoeker afziet van het middel betreffende schending van de beginselen van billijkheid, gelijkheid, verdelende gerechtigheid en goede administratie en van overschrijding van bevoegdheid.

Ter terechtzitting van 31 mei 1979 hebben verzoeker, te deze vertegenwoordigd door E. Lebrun, advocaat te Brussel, en de Commissie van de Europese Gemeenschappen, te deze vertegenwoordigd door haar gemachtigde D. Sorasio, lid van de juridische dienst van de Commissie, en bijgestaan door D. Jacob, advocaat te Brussel, mondelinge opmerkingen gemaakt.

De advocaat-generaal heeft ter terechtzitting van 21 juni 1979 conclusie genomen.

In rechte

1 Het op 10 november 1978 ingestelde beroep strekt tot nietigverklaring van het besluit van de Commissie om de van 1 januari 1975 tot 31 augustus 1977 als kostwinnerstoelage onverschuldigd betaalde bedragen van verzoeker terug te vorderen alsmede van het stilzwijgende besluit tot afwijzing van de hiertegen op 14 april 1978 door verzoeker bij het tot aanstelling bevoegde gezag ingediende klacht.

2 Verzoeker en zijn echtgenote, beiden van Deense nationaliteit, zijn sinds begin 1974 in dienst bij de Gemeenschappen te Brussel. Sedertdien genoot verzoeker de in artikel 67, lid 1, sub a, van het Statuut van de ambtenaren genoemde kostwinnerstoelage, waarvan de toekenningsvoorwaarden zijn neergelegd in artikel 1 van bijlage VII van het Statuut. Volgens deze bepaling wordt de kostwinnerstoelage toegekend enerzijds aan gehuwde ambtenaren en anderzijds aan ambtenaren die weduwnaar, van echt geschieden, wettelijk gescheiden of ongehuwd zijn, maar alleen indien zij één of meer te hunnen laste komende kinderen hebben (artikel 1, lid 2). Indien beide echtgenoten in dienst zijn van de Gemeenschappen, wordt de toelage slechts uitgekeerd aan de echtgenoot met het hoogste basissalaris (artikel 1, lid 4).

3 Op grond van vorengenoemde bepalingen ontving verzoeker de kostwinnerstoelage op het moment waarop hij de administratie meedeelde dat hij op 8 augustus 1977 van zijn vrouw was gescheiden. Ingevolge deze mededeling werd de uitkering van de kostwinnerstoelage vanaf januari 1978 beëindigd, omdat verzoeker geen kind te zijnen laste had.

4 Artikel 1 van bijlage VII bevat naast bovengenoemde bepalingen een derde lid waarin het recht op kostwinnerstoelage wordt beperkt. Volgens de destijds geldende tekst van dit lid 3, geniet de gehuwde ambtenaar die geen te zijnen laste komend kind heeft, ondanks zijn principiële recht daarop, deze kostwinnerstoelage niet indien zijn echtgenoot een winstgevende bezigheid als beroep uitoefent die een beroepsinkomen oplevert van meer dan 250 000 BFR per jaar vóór belasting. Dit bedrag is per 1 november 1973 verhoogd tot 292 500 BFR voor ambtenaren met standplaats in België.

5 Toen de administratie in aansluiting op verzoekers mededeling de uitkering van zijn kostwinnerstoelage per 31 december 1977 beëindigde, bleek uit een onderzoek dat het beroepsinkomen van zijn echtgenote sinds 1 juli 1974 hoger was dan het in artikel 1, lid 3, van bijlage VII van het Statuut genoemde maximum en dat de kostwinnerstoelage hem derhalve vanaf die datum per vergissing en onverschuldigd was betaald.

6 Derhalve deelde de administratie verzoeker op 10 februari 1977 mede dat de onverschuldigd betaalde bedragen zouden worden teruggevorderd, behoudens de tussen 1 juli en 31 december 1974 betaalde bedragen, omdat het salaris van zijn echtgenote over dit tijdvak slechts wegens een aanpassing met terugwerkende kracht het betrokken maximum had overschreden. Verzoeker diende een klacht in, krachtens artikel 90 van het Statuut, waarop het tot aanstelling bevoegde gezag niet binnen de in dit artikel genoemde termijn van vier maanden antwoordde, zodat bij het verstrijken van deze termijn een stilzwijgend besluit tot afwijzing was genomen waarvan nietigverklaring wordt gevraagd, evenals van het besluit van 10 februari 1977.

7 Verzoeker bestrijdt niet dat de uitkeringen die hij heeft genoten onverschuldigd waren, maar betoogt dat artikel 85 van het Statuut in de weg staat aan terugvordering daarvan. Deze bepaling luidt: „Een onverschuldigd betaald bedrag wordt teruggevorderd indien de bevoordeelde kennis droeg van de onregelmatigheid van de betaling of indien deze onregelmatigheid zo voor de hand lag dat de bevoordeelde daarvan kennis had moeten dragen".

8 Subsidiair beriep hij zich op schending van de beginselen van billijkheid en gelijkheid, doordat het onverschuldigd betaalde wel van hem werd teruggevorderd maar niet van andere ambtenaren die in een soortgelijke situatie verkeerden, doch in de loop van de procedure heeft hij van dit middel afgezien, aangezien de bewering dat de Commissie onderscheid maakte bij haar maatregelen onjuist bleek.

9 Artikel 85 noemt twee gevallen. Enerzijds het geval dat de bevoordeelde kennis droeg van de onregelmatigheid van de betaling en anderzijds het geval deze onregelmatigheid zó „voor de hand lag" dat hij daarvan kennis had moeten dragen. Volgens verzoeker zijn geen van beide gevallen op hem van toepassing.

10 Verzoeker beweert niet op de hoogte te zijn geweest van de onregelmatigheid van de betrokken betalingen. Hoewel ernstig kan worden betwijfeld of een dergelijke bewering volstaat en hoewel een redelijke uitlegging van artikel 85 veeleer het vereiste lijkt in te houden dat de ontvanger van het onverschuldigd betaalde beoordelingsgegevens overlegt om de beweerde onwetendheid aannemelijk te maken, behoeft in het onderhavige geval slechts te worden onderzocht of „de onregelmatigheid van de betaling zo voor de hand lag" dat hij daarvan kennis had moeten dragen.

11 In dit verband betoogt verzoeker in de eerste plaats dat een dwaling welke de administratie zelf jarenlang heeft begaan, terwijl zij toch het salaris kende dat zijzelf aan zijn echtgenote uitbetaalde, niet voor de hand liggend kan worden beacht. Dit argument is niet steekhoudend. Het gaat er niet om of de dwaling al dan niet evident was voor de administratie, maar of dit zo was voor verzoeker, en de situatie van een administratie die de betaling van duizenden salarissen en allerlei soorten toelagen moet verzorgen kan niet worden vergeleken met die van een ambtenaar die er een persoonlijk belang bij heeft de maandelijks aan hem verrichte betalingen te controleren.

12 Verzoeker stelt in de tweede plaats dat salarisafrekeningen waarop het bedrag van de toelage was vermeld hem niet in staat stelden, de onregelmatigheid daarvan te onderkennen, terwijl anderzijds „de berekening van het maximum van het beroepsinkomen van de echtgenote waarboven de toelage wordt ingetrokken ... een ingewikkelde opgave is waarvoor een specialist nodig is".

13 Verzoeker kan zich niet erop beroepen dat hij geen kennis droeg van de hoogte van het salaris en van de andere voordelen die zijn echtgenote als ambtenaar bij de Commissie genoot, omdat het salaris van beiden tot kort vóór de echtscheiding op hun verzoek op dezelfde bankrekening werd overgemaakt. Anderzijds werd in artikel 1 van bijlage VII van het Statuut destijds het maximum van het beroepsinkomen van de echtgenote vóór belasting, waarboven de kostwinnerstoelage wordt ingehouden, aangegeven met een vast bedrag, namelijk 250 000 BFR, later verhoogd tot 292 500 BFR. Daaruit volgt dat toen, zoals in casu, het nettobedrag van het salaris van zijn echtgenote, zoals aangegeven op de salarisafrekening, dit maximum reeds ruim overschreed — volgens de afrekening over januari 1975 bedroeg het netto maandsalaris 33 091 BFR —, elke ambtenaar die een normale zorgvuldigheid

betracht uiteraard moest vaststellen dat zijn recht op de kostwinnerstoelage twijfelachtig was en dat op zijn minst tot een controle moest worden overgegaan. De uitdrukking „zo voor de hand lag" in artikel 85 van het Statuut betekent niet, dat de ambtenaar die onverschuldigde betalingen geniet in het geheel niets behoeft te overdenken of te controleren, maar dat terugbetaling verschuldigd is wanneer het gaat om een vergissing die een normaal zorgvuldige ambtenaar niet ontgaat.

14 Uit alle omstandigheden in de onderhavige zaak en uit de door verzoeker aangevoerde argumenten blijkt, dat indien verzoeker de administratieve vergissing die tot de onverschuldigde betaling leidde, niet heeft bemerkt, dit uitsluitend komt omdat hij geen onderzoek heeft ingesteld met de normale zorgvuldigheid die mocht worden verwacht van een ambtenaar van zijn rang die bovendien werkzaam was bij de afdeling „financiering en verificatie" van het EOGFL, hetgeen betekent dat hij over boekhoudkundige bekwaamheden beschikte welke hem de noordzakelijke controle des te gemakkelijker maakten.

15 Uit de voorgaande overwegingen volgt dat de Commissie in casu artikel 85 van het Statuut juist heeft toegepast, zodat het beroep dient te worden verworpen.

Kosten

16 Ingevolge artikel 69, paragraaf 2, van het Reglement voor de procesvoering moet de in het ongelijk gestelde partij in de kosten worden verwezen. Aangezien verzoeker in het ongelijk is gesteld, dient hij in de kosten te worden verwezen.

Volgens artikel 70 van het Reglement voor de procesvoering blijven echter de kosten door de instelling terzake van beroepen van personeelsleden der Gemeenschappen gemaakt, te haren laste.

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste Kamer),

rechtdoende:

1. **Verwerpt het beroep;**

2. **Verstaat dat elk van beide partijen de eigen kosten zal hebben te dragen.**

Mertens de Wilmars O'Keeffe Koopmans

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 11 juli 1979.

De griffier
A. Van Houtte

De president van de Eerste Kamer
J. Mertens de Wilmars

CONCLUSIE VAN DE ADVOCAAT-GENERAAL H. MAYRAS VAN 21 JUNI 1979 [1]

Mijnheer de President
mijne heren Rechters.

Na de zaken Meganck t. Commissie (arrest van 30 mei 1973, Jurispr. 1973, blz. 527) en Kuhl t. Raad (arrest van 27 juni 1973, blz. 705), concludeer ik thans voor de derde maal in een zaak betreffende terugvordering van onverschuldigd aan een ambtenaar van de Gemeenschappen betaalde bedragen.

I — Het geschil heeft betrekking op de in artikel 67, lid 1, van het Statuut van de ambtenaren genoemde kostwinnerstoelage. De waarden voor toekenning van deze toelage zijn neergelegd in artikel 1 van bijlage VII van het Statuut, waarvan lid 3, in de tekst die gold toen de betrokken feiten zich voordeden luidt als volgt:

„De ambtenaar die recht heeft op de kostwinnerstoelage en wiens echtgenoot

1 — Vertaald uit het Frans.